

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

FRANCISCI|| XAVERII EPISTOLA-||RVM LIBRI|| QVATVOR||

Francisco <de Javier>

Mogvntiæ, 1600

VD16 J 197

P. Ignatio Præposito Generali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43721

ad tantum opus vtatur, ea res & viris ad magnas res natis dedecori futura sit, & pusilli animi hominibus incitamento: quippe cum videant me, qui sum puluis & cinis, & omnium perditissimus, testem esse oculatū summæ, quæ ibi est operariorum penuriæ. Equidem libenter seruum me in perpetuum addicam iis, qui huc profecti suam operam cōmunis Domini vineæ addixerint. Itaque finem faciam scribendi, Deum obtestans, vt pro sua immensa misericordia nos ad suam aliquādo felicitatem aggreget, ad quam facti sumus, & simul in hac vita vires nobis augeat, quò sedulam illi, vt par est, nauantes operam ad eius nutum & voluntatem totos nos vsquequaque conformemus. Valete.
xii. Kal. Octob. Anni. MDXLII. Goæ.

Vester inutilis frater in Christo
Franciscus Xauerius.

P. Ignatio Loiola Præposito Gener. Societatis IESV. Romam. Ep. II.

Gratia & caritas Dom. N. Iesu Christi, &c.

CERTI quidam homines diuino plane numine instincti nuper Goæ collegiū instituerunt, quo nihil his locis erat necessarium magis. Id augetur in dies. Et sane est cur Deo gratulemur, talē domicilium exci-

tari

tari ad multorum Neophytorum institutionem conuersionemque infidelium plurimorum. Huius collegij ædificationi præfunt viri sane honesti, ac primarij. Prætor ipse negotio mirificè fauet: Is vsque eo sibi persuasit rem ad Christianæ religionis amplificationem pertinere, vt eius potissimum ope atq; opera breui destinata ædes augenda absoluendæque videantur. Templum ipsum, quod collegio proximum ædificatur, perpulchre descriptum est, jacta dudum fundamenta, perducti ad summum vsque parietes, iam fastigium, ac tectam imponitur. Proxima æstate sacris initiabitur. Diplomaius est, quæris, quam templum Parisiense collegij Sorbonici. Collegio attributi annui redditus tãti, vt sustinere queat alumnos facile centum. Opinio autem est, eius vectigalia auctum iri quotidie. Nos quidem Deo bene iuuante, confidimus hinc multos paucis annis exituros, qui & rem Christianam valde iuuent hisce in locis, & Ecclesiæ Sanctæ fines longe ac late proferant. Ego verò vt principia se dant, in spem venio intra sexennium huius collegij alumnos facile trecentos fore; eosque variarum gentium, nationum, atque linguarum, quorum opera paucorum annorum spatio, Christianorum numerus non mediocriter augeatur. Prætor, vbi primum otium erit ab Ethnicis (perpetuo

tuo

tuo enim cum eis bellum gerit) collegij ædes celeriter se exædificaturum recepit: sic enim in animum induxit suum, nihil in tota India æque pium, ac sanctum reperiri; eiusmodi autem domos Christo dicatas conciliatrices esse victoriarum, quas adhuc multas atque præclaras de Ethnicis reportavit, speratque in posterum etiam præclariorese, DEO adiuuante relaturum. Quare te ego per CHRISTVM Dominum, eiusque cultum etiam atque etiam rogo, vt tuis totiusque Societatis precibus Martinum Sofam DEO commendandum cures; quo videlicet satis illi consilij auxiliique diuinitus suppeditet ad vastam hanc Indiæ prouinciam bene gerendam; omninoque vt *Sic transeat per bona temporalia, vt non amittat æterna.* Equidem si arbitrarer vllum relinqui commendationi meæ locum, non secus tibi hominem commendarem, quam me ipsum. Etenim sua me ille egregia virtute adeo sibi deuinxit, vt non minus ego in eius ære esse videar, quam ipse in meo; quamquam mutua hæc officia, ac studia ad vnam CHRISTI gloriam referuntur. Quod si quando (quod DEVS auertat) eius me caperet obliuio, enimvero existimarem, me pro tam ingrato animo grauissimas DEO pœnas daturum. Scribit Prætor de hoc collegio ad regem, vt si videatur, Pontificem Maximum per literas impl-

impellat, ad aliquot è Societate mittendos in Indiam columina huius collegij futuros. Id collegium ab aliis conuersionis Sancti Pauli ab aliis Sanctæ Fidei appellatur, quod mihi nomē magis appositum videtur, quòd eius alumni ad Christianæ fidei semen in Ethnicorum animis ferendum instituti esse videantur.

Mandauit mihi Prætor, vt de hoc Collegio, eiusque institutione pluribus ad te scriberem, itaque faciam. Institutum igitur id est, indigenis variarumque nationum pueris Christiana religione imbuendis, qui deinde satis eruditi domos remittantur ad suos populares docendos. Nullis verbis consequi possim, quantopere Prætor Societatem nostram eiusque institutum prober. Sic enim censet, quoniam per te in Societatem filij sui nos omnes DEVS vocauit, se & DEO & suo officio tum demum satisfacturum, si quam necessaria sit alumnorum huius collegij institutio, te per literas docendum curauerit, vt ad eam rem aliquot huc è Societate mittendos putes; Suum enim esse ait hoc collegium exædificare: tum idoneis alumnorum magistris instruere. Idem ad Christianæ religionis dignitatem, pietatisque hisce in locis accessionem, multum referre statuit impetrari à Ro. Pontif. priuilegium aræ maximæ huius templi, vt quoties ad eam

ad eam

ad eam sacrum pro mortuis fiat, toties vna anima eximatur è purgatorio, similiter vt si Romæ fieret ad altaria, quæ priuilegiata dicuntur. Atque ad arcendam sacerdotum ibi celebrare cupientium auaritiam, diploma ita componi vellet, vt illud ipsum ita concederetur, si sacerdos gratis nullaque spe præmij ac mercedis humane ad aram illam missæ sacrificiū facerèt; qui autem rem diuinam faciendam curarent, confessione expiati sacrosanctæ Eucharistiæ sub idem sacrum fierent participes & sane æquum est, vt alienā è Purgatorio animam liberaturus prius ab inferno ac tartaro liberet suam. Quocirca vellet Sacerdotibus ad eam aram sacram facientibus indulgentiarum aliquid à Pontifice Maximo concedi, vt hoc præmio invitati rem diuinam ibi facere exoptarent. Hoc ille Pontificis beneficium cum ad conciliandam loco existimationem, tum vero ad excitandam harum gentium pietatem, expedit mirum in modum. Vel ex hisce postularis coniecturam capias licet, de eius animo, qui de rebus sanctis, ac piis tam bene sentiat, tam sedulo laboret.

In iis qui huc abs te mittentur, non dubito, quin vnus atque adeo plures venturi sint spectata probitate ac fide. Quippe cum tale administraturi sint Collegium, tantumque ærumnarum perpeffuri, quantum hæc re-
gio

gio affert necessario. Mare utique, & terra eorum robur ac virtutem satis explorabit. Negotium scilicet est eiusmodi, quod firma constitutione corporis, & florente ætate viros postulet; adolescentibus certe quàm senibus aptius: quamquam senes vigentes, ac viuidos non respuit. Quicumque venient, benigne ac beneuole excipientur ab incolis atque identidem vrgebuntur vt confessiones audiant, piæ meditationes tradant, sacras habeant conciones. Nimirum erit messis multa & copiosa. Habemus iam pueros indigenas amplius sexaginta paratos, qui nũc à Iacobo Borbano viro egregio è Franciscana disciplina erudiuntur; in itaq; ætate in hoc collegium migrabunt. Horũ pleriq; legere norunt, complures etiam scribere, satis præculi ad Grammaticorum præcepta capeffenda. Hoc eò scribo, vt idoneus mitatur magister literarum, cui quidem in suo munere obeundo sat negotij sit futurum.

Ex eorum numero quos isthinc expectamus, Prætor Concionatorem aliquem optat esse, qui de Sacris literis aliquid, aut de sacramentis explicando, sacerdotes necessariis rebus (neque enim fere qui huc veniunt abundant doctrina) instruat: eademque opera ad DEI amorem, hominumque conseruationem impellat; idque non doctrina magis quàm exemplo. Siquidem quod te non fu-

B git,

git, ad persuadendum facta dictis sunt potiora. Reliquos autem socios tales desiderat, qui in confessionibus audiendis, sacramentis ministrandis, conuertendis Ethnicis operam sedulo collocēt suam. Quippe in hac insula ex infidelium conuersione fructus percipi potest vberimus. Complures enim eorum omni ope destituti in superstitionis caligine ac tenebris iacent, cōditoris ac Domini sui penitus ignari. Itaque Sacerdotes tres, praeceptorem literarum vnum isthinc Praetor expectat. Scribit etiam ad Regem, (si recte memini) vt à Pontifice quatuor de Societate nostra postulet: Indulgentias item certas petat, quas in epistola perscribo, vt per Regem impetratas iidem socij, qui isthinc venturi sunt, perferant in Indiam. Sic autem tibi persuadeas velim, hac re illos omnium quotquot in India sunt, Lusitanorū cōciliaturos beneuolentiā, multumq; apud eos existimationis, & authoritatis quaesituros; quod sane ad res diuinas in eorum animis inserēdas valet vel plurimum. Omnibus, quas vidi, nationibus Lusitana Romanarū indulgentiarum aestimatione (vt mihi quidem videtur) antecellit, & istiusmodi rerum dulcedine multo magis ad crebrum sacramentorum allicitur vsum. Quare tum ad alendam eam, quam dixi gentis religionem, tum vero propter summam eiusdem erga Pont.

*Indulgētia-
rum religio
apud Lusit-
anos.*

Pont. Max. obseruantiam, illum ego in tam obsequentes filios perliberalem in postulatis cōcedendis, fore confido. Quicquid huius generis à Pontifice impetratum erit, id Pontificiis consignatum diplomatis ad nos mittendum curabis, vt res, & fidei plus habeat & dignitatis.

Prætor ad te, vt opinor, dat literas. Etsi enim nequiquam te de facie nouit, valde tamen tui studiosus est, & simul Societatis vniuersæ. Quæso te scribe homini, & cum Indulgentiis Pontificiis par sacrarum coronarum, alteram ipsi, coniugi alteram munusculum mitte. Pergratæ illi erunt, vel quod Pontificiis Indulgentiis præditæ, vel quòd abs te dono datæ. Petit insuper abs te Prorex, pro ea, quam habet tui fiducia, hoc vt sibi à Pontifice impetres, vt quoties ipse, eius vxor, liberi confiteantur, toties omnibus fruantur Indulgentiis, quas perciperent, si septem Urbis Ecclesias rite obirent. Hoc si perficies, næ ille plurimum tibi debet: & simul me aliquid apud te posse existimabit, si meis hisce adductus literis suo ad te nomine scriptis, hæc quæ dixi beneficia à Pontifice Maximo impetraueris. Sed finem scribendi facio, CHRISTVM Dominum obtestans, vt qui pro sua infinita misericordia nos coniunxit in vitæ ratione, post mortem item in sempiterna

felicitate coniun. at. xij. Kal. Octobris. Annū
à Christo nato MDXLII. Goa.

Tuus in Christo filius

Franciscus Xaverius.

Eidem Romam. Epist. III.

Gratia & caritas Dom. N. Iesu Christi, &c.

PRÆTOR Indiæ, cui nos omnes, qui hic
sumus, quique Romæ versamur, tum
propter summum eius studium cultus diui-
ni, tum propter egregiam erga nostrum or-
dinem voluntatem debemus plurimum, ro-
gavit me, vt de quibusdam horum locorum
spiritualibus necessitatibus facerem te per
litteras certiozem. Itaq; cum & ipse tanto pe-
re ad pias res sit propensus, & eius postulata
pietati virtutiq; congruant, facile adductus
sum, vt hæc abs te eius nomine postularem.
Primum igitur quoniam Indi S. Thomam
Apostolum, Indiæ patronum sanctissime
colunt; ad huius venerationis, & cultus am-
plificationem, vellet in diem Apostolo sa-
crum, & septem insequentes plenam indul-
gentiam à Pontifice Maximo impertiri iis
duntaxat, qui per eos dies rite confessi ad
sacrâ Eucharistię accesserint mensam. Hanc
ille conditionem idcirco videlicet requirit,
vt populus ad sacram confessionem com-
munionemque inducatur, diesque festus
pie sancteque, vt par est, celebretur: præser-
tim